

ประวัติการทำงานของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ต
ในยุคแรกเริ่ม พ.ศ.2441 - 2447

คณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ต เป็นคณะนักบวชหญิงนิกายโรมันคาทอลิก ที่มีต้นกำเนิดมาจากเมืองชาร์ตร ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของกรุงปารีส เป็นเมืองหลวงของประเทศฝรั่งเศส นับเป็นมิชชันนารีกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย เมื่อสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งก่อนหน้านี้นับว่ามีมิชชันนารีนิกายโรมันคาทอลิกเข้ามาทำงานแล้ว นับตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์

การเข้ามาของคณะมิชชันนารีนิกายโรมันคาทอลิกในประเทศไทย

คณะมิชชันนารีนิกายโรมันคาทอลิกในประเทศไทยมีกำเนิดมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ในรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2¹ เมื่อ พ.ศ. 2054 โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก มีบาทหลวงคาทอลิกชาวโปรตุเกสเป็นมิชชันนารีกลุ่มแรก แต่ไม่ปรากฏแน่ชัด ในปี พ.ศ. 2098 มีนักบวชมิชชันนารีคณะโดมินิกัน คณะฟรานซิสกัน และคณะเยซุอิต ได้เข้ามาตามลำดับ แต่เนื่องจากภาวะเหตุการณ์บ้านเมืองที่มีสงครามกับประเทศพม่า ทำให้คณะมิชชันนารีต้องปิดบ้าน อย่างไรก็ตามเมื่อบ้านเมืองว่างเว้นจากศึกสงครามแล้ว มิชชันนารีคณะโดมินิกัน และเยซุอิตก็กลับสู่ประเทศไทยอีกครั้งหนึ่ง เมื่อ พ.ศ. 2182 และ พ.ศ. 2198²

¹ D K Wyatt, *A Short History of Thailand*, p. 88.

² ประวัติพระศาสนจักรประเทศไทย (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), หน้า 2 - 3.

ระหว่างปี พ.ศ. 2205 - 2207 ได้มีมิชชันนารีจากฝรั่งเศส 3 กลุ่ม นำโดย Pierre Lambert de la Motte, François Pallu และ Ignatius Cotolendi ได้เดินทางมาถึงกรุงศรีอยุธยา³ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเผยแพร่ศาสนา เมื่อสมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงทราบเรื่องการเข้ามาของธรรมทูต พระองค์ทรงรับสั่งให้พระคุณเจ้า Lambert เข้าเฝ้า พระคุณเจ้าจึงถือโอกาสนี้กราบทูลขอพระราชทานที่ดินเพื่อสร้างวัดและโรงเรียน สมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้ทรงพระราชทานที่ดินแปลงหนึ่งที่ Banplahet⁴ เรียกว่าค่ายนักบุญยอแซฟ⁴ จากหลักฐานดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่า พระองค์ทรงมีพระทัยเอื้ออารีต่อบรรดามิชชันนารี และทรงสนพระทัยในคำสอนของคริสตศาสนา ทั้งนี้เพราะทรงมีรับสั่งให้พระคุณเจ้า Lambert ได้เข้าเฝ้าอีก⁵ แต่พระองค์มิทรงสามารถสนพระทัยในคริสตศาสนาได้มากกว่านี้ อย่างไรก็ตามก็ตีคริสตศาสนาโรมันคาทอลิกก็เป็นอีกศาสนาหนึ่งที่ชาวสยามนับถือแต่เดิมนั้นมาจนกระทั่งเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2310 ครั้นสมัยกรุงธนบุรีมิชชันนารีนิกายโรมันคาทอลิกได้เผยแพร่ศาสนาคริสต์สืบมาและคุ้มครองพวกเข้ารีต เช่น มิให้เข้าพิธีทางศาสนาพุทธ จึงเป็นเหตุให้สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงประกาศไต่บาทหลวงคาทอลิกออกจากประเทศสยาม เมื่อ พ.ศ. 2323⁶

ถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2327 มิชชันนารีนิกายโรมันคาทอลิกชาวฝรั่งเศส เริ่มฟื้นฟูการเผยแพร่

³ ประวัติพระศาสนจักรในประเทศไทย, หน้า 4-6.

^{*} บุคคลที่ทำงานเกี่ยวกับการเผยแพร่ศาสนา

^{**} บ้านปลาเห็ด ในภาษาฝรั่งเศสเขียน Banplahet แต่ในประชุมพงศาวดาร เล่ม 18 หน้า 160 อ่านว่า “บ้านพลัด” คำว่า “บ้านปลาเห็ด” เป็นภาษาชาวอยุธยา แม้ในปัจจุบันนี้ แปลว่า “ปลาทอดมัน” ในปัจจุบันนี้อยู่ในเขตทางใต้ของเกาะกรุงศรีอยุธยา ใกล้วัดพุทธไสวรรย์ ในภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ค่ายนักบุญยอแซฟ”

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 6.

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 8 - 9.

⁶ สุพรรณิ กาญจนันษิทธิ, “บทบาทของมิชชันนารีในประเทศไทยตั้งแต่รัชกาลที่ 3 ถึงรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2507), หน้า 17-18.

ศาสนาอีกครั้งหนึ่ง มีพระสังฆราชปัลเลอกัวซ์ (Mgr. Pallegoix) พระราชาคณะแห่งมัลลอสเป็นผู้นำ และสอนภาษาลาตินถวายเจ้าฟ้ามงกุฏ รวมทั้งแต่งหนังสือพจนานุกรมภาษาไทย เป็นภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส และภาษาลาติน อันเป็นประโยชน์ในการเรียนภาษาในสมัยนั้นอย่างยิ่ง ใน พ.ศ. 2384 คณะคาทอลิกแบ่งสังฆมณฑลออกเป็นสังฆมณฑลสยามตะวันตก^{*} และสังฆมณฑลสยามตะวันออก^{**} ครั้น พ.ศ. 2442 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้แบ่งสังฆมณฑลสยามตะวันออกเป็นสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และสังฆมณฑลลาว ครั้นถึงปี พ.ศ. 2441 ก็มีคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร เข้ามาทำงานในประเทศไทย⁷

ในด้านการศึกษา มิชชันนารีนิกายโรมันคาทอลิกชาวฝรั่งเศสมีบทบาททางการศึกษานับแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา คือ นำวิธีการจัดโรงเรียนแบบตะวันตกมาใช้ในประเทศสยามเป็นครั้งแรกที่โรงเรียนสามเณร ตำบลมหาพราหมณ์ และตำบลบางปลาเห็ด เมื่อ พ.ศ. 2211 ซึ่งเป็นโรงเรียนสอนคริสตศาสนาและมีนักเรียนส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ และใช้ภาษาลาตินในการสอนเป็นแห่งแรกในประเทศสยาม⁸ และปีใน พ.ศ. 2229 ได้ก่อตั้งวิทยาลัยคอนสแตนติน แต่เมื่อสิ้นรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแล้ว จึงรวมเป็นโรงเรียนสามเณรที่นับเป็นโรงเรียนประจำ

จึงกล่าวได้ว่า การเข้ามาของคณะมิชชันนารีนิกายโรมันคาทอลิกมีกำเนิดมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น⁺ และมีบทบาทในการเผยแผ่ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกโดยการให้การศึกษาในโรงเรียนสามเณร⁹

* พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4

** มลายู เกาะสุมาตรา และพม่าใต้

*** ไทย และลาว

⁷ สุพรรณิ กาญจนษ์ฐิติ, “บทบาทของมิชชันนารีในประเทศไทยตั้งแต่รัชกาลที่ 3 ถึง รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์”, หน้า 19-21.

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13-15.

⁺ รัชกาลที่ 1 ถึง รัชกาลที่ 4

⁹ สุพรรณิ กาญจนษ์ฐิติ, “บทบาทของมิชชันนารีในประเทศไทยตั้งแต่รัชกาลที่ 3 ถึง รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์”, หน้า 13-15.

ครั้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เมื่อพระองค์มีพระบรมราชโองการให้จัดตั้งโรงเรียนขึ้น เพื่อให้พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการบริพารได้ศึกษาเล่าเรียนขึ้นในพระบรมมหาราชวัง ซึ่งต่อมาภายหลังพระองค์ได้มีพระบรมราชโองการขยายการศึกษาในระบบโรงเรียนไปสู่ราษฎรสามัญทั่วไปในปี พ.ศ. 2427¹⁰ นอกจากนั้นแล้วในปลายรัชสมัยของพระองค์ มีซันนารีสตรีอเมริกันไดริเริ่มจัดโรงเรียนเพื่อเด็กหญิง¹¹ ซึ่งกล่าวได้ว่าการศึกษาระบบโรงเรียนของเด็กหญิงเริ่มมีในรัชสมัยนี้

มีซันนารีนิกายโรมันคาทอลิก ได้มีบทบาททางการศึกษาด้วยเช่นกัน กล่าวคือคุณพ่อคอลองเบต์ (Père Colombert) เจ้าอาวาสวัดอัสสัมชัญไดริเริ่มให้การศึกษาแก่เด็กชายเมื่อ พ.ศ. 2420 และต่อมาในปี พ.ศ. 2428 ก็ได้สนองพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยการให้เปิดเป็นโรงเรียนเด็กชายเรียกชื่อว่า โรงเรียนอัสสัมชัญ¹²

การจัดการศึกษาในโรงเรียนของคณะมีซันนารีนิกายโรมันคาทอลิก ดำเนินมาด้วยดี ได้รับความนิยมจากประชาชนทั่วไป ดังพิจารณาได้จากการเพิ่มของจำนวนนักเรียน ซึ่งแต่แรกเริ่มมีเพียง 33 คน แต่ต่อมาได้เพิ่มมากขึ้น จนสถานที่เรียนคับแคบ จำเป็นต้องจัดสร้างอาคารเรียนใหม่เพิ่มเติม¹³

เมื่อการศึกษาของเด็กชายดำเนินไปด้วยดี คณะมีซันนารีนิกายโรมันคาทอลิก ได้ดำเนินการเปิดโรงเรียนสำหรับเด็กหญิงด้วย คุณพ่อคอลองเบต์ ก็ได้เปิดโรงเรียนสำหรับเด็กหญิงขึ้นคือ โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ ซึ่งทำพิธี

¹⁰ จินตนุช กุลทันทน์, "การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ของบทบาทและความร่วมมือระหว่างวัดและวังในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทพศิรินทร์," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาคศึกษาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535), หน้า 28-29.

¹¹ ยูพาภรณ์ แจ้งเจนกิจ, "การศึกษาของสตรีไทย : ศึกษากรณีเฉพาะของโรงเรียนราชินี พ.ศ. 2447-2503," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530), หน้า 17-18.

เจ้าอาวาสวัดอัสสัมชัญ

¹² ประวัติพระศาสนจักรในประเทศไทย, หน้า 93.

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 94.

เปิดอย่างเป็นทางการในวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2448 ดังปรากฏหลักฐานว่า “... วันที่ 18 มิถุนายน 1905 เราทุกคนทั้งอาจารย์กับนักเรียน รู้สึกตื่นเต้นยินดี ด้วยพิธีอันรอคอยมานาน นับเป็นการฉลองใหญ่ในคอนแวนต์ ...”¹⁴ โรงเรียนหญิง แห่งแรกของมิชชันนารีนิกายโรมันคาทอลิกนี้อยู่ในความรับผิดชอบของคณะภคินี เซนต์ปอลเดอชาร์ตร ซึ่งในปีต่อมาก็ได้เปิดโรงเรียนสตรีขึ้นอีก 2 โรง คือ โรงเรียน ขางตาคูร์สคอนแวนท์ และโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ ในปี พ.ศ. 2449 และ พ.ศ. 2450 ตามลำดับ ซึ่งคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรเป็นผู้รับผิดชอบในการ ดำเนินการจัดการศึกษา อาจกล่าวได้ว่า คณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรได้เป็นผู้จัด การศึกษาในระบบโรงเรียนของเด็กหญิงเป็นคณะแรกของมิชชันนารีนิกายโรมันคาทอลิก

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า การเข้ามาของคณะมิชชันนารีนิกาย โรมันคาทอลิกนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อการเผยแพร่ศาสนา แต่ถึงกระนั้นก็ดีก็มีใช้ วิธีการบีบบังคับ ก็สุดแล้วแต่ความสมัครใจ ขณะเดียวกันบรรดามิชชันนารีก็ได้ ดำเนินการช่วยเหลือสังคมไทย โดยการจัดการศึกษาให้แก่เด็กหญิง จึงกล่าวได้ว่า มิชชันนารีมีบทบาทในการให้การศึกษาในสังคมไทยด้วย

ประวัติต้นกำเนิดของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร

จากการเข้ามาของมิชชันนารีนิกายโรมันคาทอลิกในประเทศไทย พบว่า เป็นมิชชันนารีจากประเทศฝรั่งเศส ซึ่งประเทศฝรั่งเศสในยุคนั้นเป็นประเทศที่ถือ ได้ว่ามีความเจริญรุ่งเรืองทั้งในด้านศิลปวิทยาการ และด้านศาสนา แต่ในช่วงปลาย ศตวรรษที่ 17 นั้น ประเทศฝรั่งเศสต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์อย่างร้ายแรงทั้งทาง ด้านการเมือง ศาสนา และเศรษฐกิจ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นี้ มีผลทำให้สังคม

¹⁴ เซอร์แซงค์ซาเวียร์, “บันทึกของอธิการินีท่านแรก,” ใน จตุราลีติสมโภชโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ (กรุงเทพมหานคร : ธีระการพิมพ์, 2532), หน้า 30.

ของฝรั่งเศสเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม¹⁵ ในช่วงที่ประเทศฝรั่งเศสเกิดความผันผวน และวิกฤตการณ์ดังกล่าวนี้ แต่เดิมคณะนักบวชต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่หลายคณะในประเทศ ฝรั่งเศสจะเก็บตัวอยู่ในอาราม ได้มีทัศนคติกว้างขวางยิ่งขึ้นว่า ควรจะมีส่วนในการช่วยเหลือสังคม โดยร่วมมือกันในการช่วยแก้ไขปัญหานั้นพื้นฐาน สมองความต้องการของสังคมฝรั่งเศสในช่วงนั้น คือ การให้การศึกษแก่เด็ก ๆ ที่ยากจน และให้การรักษาพยาบาลแก่คนเจ็บ จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมของประเทศฝรั่งเศส ส่งผลให้คณะนักบวชต้องเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิต ออกจากอารามไปช่วยเหลือสังคม เพราะจุดมุ่งหมายในการถวายตัวของนักบวชนิกายโรมันคาทอลิกไม่ว่านักบวชชายหรือหญิง คือการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ตกทุกข์ได้ยาก ตามโอวาทของพระเยซูคริสต์ว่า “... ทุกสิ่งที่คุณทำกับพี่น้อง แม้ต่ำต้อยที่สุด ท่านได้ทำต่อเราเอง ...”

จากสภาพสังคมของประเทศฝรั่งเศสดังกล่าว มีผลทำให้เกิดกลุ่มที่จะถวายตัวเป็นนักบวชช่วยเหลือสังคมเพิ่มขึ้น เช่น “ คณะเยี่ยมเยียน ” (Visitation) เพื่อเยี่ยมและรักษาคนเจ็บป่วยตามบ้าน คณะธิดาเมตตาธรรม (Daughter of Charity) ทำงานช่วยเหลือคนยากจนในทุกรูปแบบ โดยไม่รับสิ่งตอบแทน¹⁶

คณะเซนต์ปอลเดอชาร์ตร (St. Paul de Chartres) ก็เช่นเดียวกับนักบวชหญิงคณะอื่น ๆ ถือกำเนิดเมื่อ ปี พ.ศ. 2237 ณ ตำบลเลอเวส์วิลล์ลาเชอนาร์ดี (Levesville la Chenard) จังหวัดชาร์ตร ประเทศฝรั่งเศส เป็นแหล่งที่ราบอันอุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่งของประเทศฝรั่งเศส¹⁷ แต่ภาวะสงครามภายในประเทศ

¹⁵ จันทรเพ็ญ ชีรานนท์, “ การศึกษาความคิดเห็นเชิงประเมินของศิษย์เก่าเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตร, ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), หน้า 49-50.

พระคำรัสของพระเยซูคริสต์รัสไว้ในพระคัมภีร์ของนักบุญมัทธิว บทที่ 25 ข้อ 40.

¹⁶ จันทรเพ็ญ ชีรานนท์, “ การศึกษาความคิดเห็นเชิงประเมินของศิษย์เก่าเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตร, ” หน้า 55.

¹⁷ ประวัติภิกินี เซนต์ปอลเดอชาร์ตร. (ม.ป.ท.,ม.ป.ป.), หน้า 1.

ฝรั่งเศส ได้ทำให้ชุมชนนี้เปลี่ยนแปลงเป็นดินแดนที่มีการต่อสู้และปล้นกันอยู่เสมอ ๆ เป็นเหตุให้ชาวบ้านตกอยู่ในสภาพยากไร้ และขาดโอกาสทางการศึกษา¹⁸ ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2237 คุณพ่อหลุยส์ โชเวต์ (Père Louis Chovet) ได้มาประจำอยู่ที่วัดตำบลเลอเวส์วิลล์ลาเชอนาร์ดี เมื่อได้พบเห็นสภาพของชาวบ้านในตำบลนี้ จึงคิดที่จะช่วยบรรเทาปัญหาของชุมชนในขณะนั้น โดยการจัดตั้งคณะนักบวชขึ้น ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายหลักคือ เพื่อรักษาผู้ป่วยไข้ และให้การศึกษาแก่เด็ก ๆ เพื่อให้มีความรู้อ่านออกเขียนได้ และฝึกหัดอาชีพให้สามารถเลี้ยงตนเองได้ในอนาคต¹⁹ โดยคุณพ่อหลุยส์ โชเวต์ ได้รวบรวมหญิงสาวชาวนา 4 คน ได้แก่มารี มิโซอายุ 17 ปี บาร์บ ฟูโกลด์ อายุ 19 ปี คาเธอริน ซีรู อายุ 27 ปี และมารี เดอนิเซต²⁰ ให้มาร่วมงานดูแลคนจนและคนเจ็บ พร้อมกับงานอบรมสั่งสอนเด็ก ๆ ทั้งนี้โดยได้รับการสนับสนุนจากมารีอานน์ เดอติลลี่ (Marie Anne de Tilly) เป็นผู้ช่วยอบรมสมาชิก รุ่นแรก ซึ่งก็ตรงกับข้อเขียนของแมร์มารี - ปอล บอร์ด ที่ว่า

... เด็กสาวชาวนาสองคนแรกที่เข้ามาพำนักอยู่ที่ “ บ้านอยู่ต้นกำเนิด ” แห่งนี้ คือ : มารี มิโซ (Marie Micheau) อายุ 17 ปี ผู้ได้รับ ตำแหน่งอธิการินี และบาร์บ ฟูโกลด์ (Barbe Foucault) อายุ 19 ปี ติดตามด้วยเด็กสาวอื่นอีกหลายคน เราเคยได้ยินชื่อ มารี เดอนิเซต (Marie Denizet) และคาเธอริน ซีรู (Catherine Sirou) มาแล้ว เด็กสาวเหล่านี้มีหน้าที่รวบรวมเด็กหญิง สอนหนังสือให้หนูน้อยเหล่านี้ สอนถักนิตติ้งและสอนคำสอนด้วย เด็กสาวชาวนาเหล่านี้อยู่ในอุปการะของสุภาพสตรีผู้สูงศักดิ์ ...²¹

¹⁸ ประวัติภคินี เซนต์ปอลเดอชาร์ตตร (ม.ป.ท.,ม.ป.ป.), หน้า 1

• คุณพ่อเจ้าอาวาสวัดเลอเวส์วิลล์ลาเชอนาร์ดี ระหว่างปี พ.ศ. 2237-2253 เป็นผู้ก่อตั้งคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตตรกลุ่มแรก ถือว่าท่านเป็นอธิการ ฝ่ายสงฆ์เป็นคนแรกของคณะ

¹⁹ ประวัติภคินี เซนต์ปอลเดอชาร์ตตร, หน้า 1.

²⁰ มารี - ปอล บอร์ด, สามศตวรรษแห่งชีวิต. (กรุงเทพมหานคร : คณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตตร, 1995), หน้า 9.

• ผู้อบรมหญิงสาวกลุ่มแรก ถือได้ว่าเป็นอธิการินีคนแรก ดูแลระหว่างปี พ.ศ. 2245 - 2246

²¹ เรื่องเดียวกัน.

เมื่อมีกลุ่มหญิงสาวมาอยู่ร่วมกัน เพื่อจุดประสงค์เดียวกัน ซึ่งจำเป็นต้องมีที่พำนักถาวรให้กับหญิงสาว เพื่อสามารถใช้เป็นที่พักอาศัย ประชุมปรึกษาหารือกัน ในการปฏิบัติงาน ดังนั้นในวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ.2243 คุณพ่อหลุยส์ โซเวต์ ได้จัดที่พำนักให้กับสตรีที่ดำเนินงานชุดแรก ที่พำนักที่เลอเวส์วิลล์ลาเชอนาร์ดนี้ ถือได้ว่าเป็นบ้านแรกของคณะ²² ณ ที่พำนักนี้สตรีกลุ่มนี้ได้ชื่อว่า“ภคินีเมตตาธรรม” หรือ “ธิดาโรงเรียน” การทำงานรับใช้สังคมของสตรีกลุ่มนี้ได้รับความสนใจจาก ชุมชน เป็นเหตุให้มีสตรีอื่น ๆ มาสมัครเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้น ดังข้อเขียนของมาแมร์ มารีปอล ที่ว่า

... คณะธิดาโรงเรียนเจริญเติบโตขึ้นอย่างเรียบง่าย ๆ ในการรับใช้ให้บริการ ด้วยใจสุภาพแก่เด็ก ๆ ยากจน และคนป่วย คุณพ่อโซเวต์ ซึ่งเป็นผู้ดูแล คณะนี้มาแต่ต้น ก็คิดได้ในไม่ช้าว่าสมควรจะมอบหมายคณะธิดาโรงเรียน ให้พระคุณเจ้าปอล โกเดต์ เดส์ มาเรส์ (Monseigneur Paul Godet des Marais) เป็นผู้ดูแลสืบไป ...²³

เนื่องจากจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้น และภารกิจของคุณพ่อหลุยส์ โซเวต์ มีมาก ในปี พ.ศ. 2251 คุณพ่อหลุยส์ โซเวต์ ได้ตัดสินใจมอบภารกิจในการดูแล สตรีกลุ่มนี้ ให้กับพระคุณเจ้า ปอล โกเดต์ เดส์ มาเรส์ ผู้เป็นสังฆราชของชาร์ตร เป็นผู้ดำเนินงานต่อไป ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการดำเนินงานของกลุ่มสตรีคณะนี้ ดังนั้นสตรีกลุ่มนี้ จึงได้ย้ายมาอยู่ที่ซานเมืองแซงต์โมริส จังหวัดชาร์ตร ซึ่งพระคุณ เจ้า ปอล โกเดต์ เดส์ มาเรส์ ได้มอบหมายภารกิจนี้ให้ คุณพ่อ โกลด มาเรโซซ์ (Père Claude Maréchaux) ตามเอกสารที่กล่าวไว้ว่า

²² ภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร, ตำรับคู่มือชีวิตและระเบียบข้อบังคับ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อัสสัมชัญ, 1988), หน้า 8.

²³ มารี-ปอล บอร์ด, สามศตวรรษแห่งชีวิต, หน้า 9
 * พระคุณเจ้า ปอล โกเดต์ เดส์ มาเรส์ คือ พระสังฆราชประจำอัครมุขมณฑลชาร์ตร
 ** คุณพ่อ โกลด มาเรโซซ์ คือ บัณฑิตแห่งมหาวิทยาลัยซอร์บอน เป็นพระสงฆ์ประจำวัดพระสังฆราชที่เมืองบลัวส์ ผู้รับผิดชอบดูแลคณะระหว่างปี พ.ศ. 2251 - 2289 ถือได้ว่าเป็นอธิการคนแรกของคณะเซนต์ปอล

... ใน ค.ศ. 1708 ท่านสังฆราชก็รับศิลาโรงเรียนของคุณพ่อโซเวต์มาไว้ที่ชาร์ตร ท่านให้ชื่อของท่าน ให้บ้านหลังหนึ่งที่ซานเมือง แซงต์โมริส (Saint Maurice) และคุณพ่ออธิการ คือ คุณพ่อโกลด มาเรโชซ์ (Père Claude Maréchaux) คุษฎีบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยซอร์บอนน์ (Sorbonne) และธรรมทูตผู้ศรัทธาแก่กล้าประจำชนบท ...²⁴

เมื่อคณะภคินีย้ายมาอยู่ที่แซงต์โมริส ก็ได้ชื่อว่า “ภคินีเมตตาธรรมคณะเซนต์ปอล” หรือ “คณะแซงต์โมริส” ที่แซงต์โมริส คณะได้ขยายและแพร่หลายไปในสังฆมณฑลหลายแห่งที่สำคัญ ๆ ซึ่งภายหลังได้ใช้เป็นศูนย์กลางของโรงเรียนอื่น ๆ และตั้งขึ้นในสถานที่ที่ถูกทอดทิ้งมากที่สุด อันเป็นจุดมุ่งหมายของคณะเสมอมา²⁵ เอกสารโบราณฉบับหนึ่ง ได้กล่าวถึงชีวิตของภคินีสมัยนั้นว่า

... บ้านของเขาเป็นเสมือนบ้านเณร ซึ่งทำการสอน ปลุกฝังความศรัทธา สอนอ่านเขียน และการพยาบาลคนเจ็บ แก่หญิงสาวผู้มีความปรารถนาที่จะอุทิศตนในกิจการดีเหล่านั้น เพื่อว่าภายหลังเขาจะถูกส่งไปยังสถานที่ซึ่งพระสังฆราชแห่งชาร์ตร เห็นว่าเขาจะสามารถพัฒนาสถานที่เหล่านั้นได้...²⁶

จากข้อเขียนดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าภารกิจหลักของคณะตั้งแต่ถือกำเนิดที่เลอเวส์วิลล์ลาเชอนาร์ค คือการสอนหนังสือ และการรักษาพยาบาล เมื่อคณะย้ายมาที่แซงต์โมริสแล้ว คณะก็ยังคงสัจย์ชื่อในการประกอบภารกิจคือการสอนอ่านเขียน และการรักษาพยาบาลคนเจ็บ นอกจากนี้ที่แซงต์โมริสนี้ มีหน้าที่สำคัญคือการอบรมหญิงสาว และดูแลโรงเรียนและฝึกอาชีพให้เด็กหญิงจน ๆ จำนวนหนึ่งให้สามารถทำงานเลี้ยงชีพได้²⁷

อาจกล่าวได้ว่า คณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร เริ่มต้นด้วยหญิงสาวจน ๆ แต่อุทิศตนในการอบรมสั่งสอน ให้ความรู้แก่เด็ก ๆ และดูแลรับใช้ช่วยเหลือคนเจ็บเท่าที่สามารถ โดยไม่คิดค่าตอบแทนใด ๆ ด้วยเหตุนี้จึงต้องทำงานเพื่อเลี้ยงตนเอง พระวินัยเดิมฉบับร่างบทที่ 1 ขอร้องให้ภคินีตระหนักอยู่เสมอว่า

²⁴ มารีย์-ปอล บอร์ด, สามศตวรรษแห่งชีวิต, หน้า 9

²⁵ ประวัติภคินี เซนต์ปอลเดอชาร์ตร, หน้า 5.

²⁶ เรื่องเดียวกัน.

²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 6.

... คณะของเราได้เริ่มต้นในตำบลเล็ก ๆ ด้วยหญิงสาวจน ๆ จำนวนไม่กี่คน ที่ได้ทรมานกายอย่างเคร่งครัดที่สุด นอกนั้นยังต้องทำงานหนักเพื่อเลี้ยงชีพ และจนบัดนี้คณะก็ปรารถนาจะรับคนจนที่สุดมากกว่า เพื่อว่าเขาเหล่านั้นจะได้ดำเนินชีวิต และทำงานในความยากจนต่อไป ทั้งจะสามารถทำกิจการที่ได้รับมอบหมายโดยไม่เรียกร้องอะไรเลยเท่าที่จะทำได้ และเขาต้องทำงานอย่างสม่ำเสมอ และจะต้องอบรมเด็ก ๆ ในโรงเรียนให้ทำเช่นเดียวกัน ...²⁸

เนื่องจากการทำงานของคณะภคินีเป็นแบบให้เปล่า โดยไม่เรียกร้องค่าตอบแทน ภคินีจึงทำงานเพิ่มมากขึ้นเพื่อหาเลี้ยงชีพ ซึ่งในสมัยนั้นคนในสังคมนิยมใช้เสื้อผ้าจากไหมพรม ภคินีจึงยึดอาชีพถักไหมพรม ทั้งภคินีที่เลอเวส์วิลล์ลาเซอนาร์ค และที่แซงต์โมริส ซึ่งอาชีพนี้ก็มีส่วนทำให้ภคินีได้รับความเดือดร้อน เนื่องจากกลายเป็นคู่แข่งของสหกรณ์พ่อค้าถุงเท้า ดังในเอกสารที่บันทึกไว้ว่า

... ในปี ค.ศ. 1713 ภคินีได้ต้อนรับเด็กหญิง 80 คน ให้พ้นจากความตกอับ โดยให้งานเด็กเหล่านั้นทำ จนกระทั่งวันหนึ่งสหกรณ์พ่อค้าถุงเท้าสังเกตเห็นที่ซานเมืองแซงต์โมริสมีคู่แข่งที่อันตรายทนไม่ได้ที่จะให้ภคินีอยู่ต่อไป ดังนั้นในปี ค.ศ. 1713 ได้มีการฟ้องศาล การยึดทรัพย์สิน การยื่นคำร้องต่อพระมหากษัตริย์อย่างไม่หยุดหย่อน เพื่อคัดค้านงาน และการรวมเป็นคณะของภคินี เจ้าหน้าที่อำเภอทูลต่อพระมหากษัตริย์มิให้ประทานสัญญาบัตรตามที่ภคินีขอ และไม่ให้อนุญาตขยายบ้านที่ซานเมืองแซงต์โมริสอีกด้วย ...²⁹

บรรดาภคินีถึงแม้จะพบอุปสรรคและการถูกรังเกียจจากสังคม ภคินีก็ได้อดทนทุกอย่าง ป้องกันตัว ดัดแปลงงานของตน จนสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสังคม และดำเนินกิจการงานด้านการอบรมสั่งสอน และการรักษาพยาบาลต่อไป ส่วนคุณพ่อโกลด มาเรโซซ์ ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดูแลคณะภคินี ท่านเป็นพระสงฆ์ที่รอบรู้ มีอุปนิสัยอ่อนโยนและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นนักแพร่ธรรมที่ใจร้อนรน ศรัทธาและทรมานกายอย่างเคร่งครัด ท่านเป็นผู้อบรมภคินีเสมอมา ชีวิตของท่านได้เป็นแบบอย่างให้ภคินีดำเนินตาม ท่านถึงแก่กรรมในปี พ.ศ. 2259

²⁸ พระวินัยฉบับร่าง (ม.ป.ท.,ม.ป.ป.) บทที่ 1

²⁹ ประวัติภคินี เซนต์ปอลเดอชาร์ต, หน้า 7.

ในช่วงแห่งการปฏิวัติในประเทศฝรั่งเศส คณะภคินีในประเทศฝรั่งเศส ต้องกระจัดกระจายไปเพราะผลแห่งสงครามและการปฏิวัติจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2332 พระเจ้านโปเลียนที่ 1 ได้มีพระบรมราชโองการให้จัดการประชุมสมัชชาใหญ่ของบรรดาภคินีเมตตาธรรมที่ถวายเป็นตัวเพื่อรับใช้คนยากจน แมร์โจสโซม (Mère Jos-seaume) ได้เป็นผู้แทนไปร่วมการประชุมสมัชชาครั้งนั้นที่พระราชวังตุยเลอรีส์ (Tuileries) ผลสืบเนื่องจากการประชุมนี้ในปี พ.ศ. 2334 พระเจ้านโปเลียนจักรพรรดิฝรั่งเศส ได้ทรงยอมรับคณะและพระราชทานชื่อว่า “ภคินีพยาบาลคณะเซนต์ปอล”³⁰ ซึ่งภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็นคณะภคินีเซนต์ปอลเดอซาร์ต

การดำเนินชีวิตของสมาชิกในคณะยึดมั่นในคติพจน์ 3 ประการคือ ซื่อสัตย์ (Régularité) ราบเรียบ (Simplicité) และ การงาน (Travail) ซึ่งคำว่า “ซื่อสัตย์” นั้น หมายถึง ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น ความซื่อสัตย์ต่อคณะ และความซื่อสัตย์ต่อองค์พระผู้เป็นเจ้า ส่วนคำว่า “ราบเรียบ” หมายถึง ความสุภาพเรียบร้อย ยอมรับตนเองและผู้อื่น ส่วนคำว่า “การงาน” หมายถึง การทำงานด้วยน้ำพักน้ำแรงของตนเอง ซึ่งคติพจน์ประจำชีวิตของคณะนี้จะแสดงออกมาในรูปของการเจริญชีวิตด้วยเมตตาธรรม ตามที่พระวินัยเขียนไว้ว่า “... ภคินีดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่ด้วยเมตตาธรรม โดยไม่ใจแคบและแข็งกระด้าง ... ภคินีดำเนินชีวิตโดยอาศัยความเชื่ออันทรงชีวิต และเมตตาธรรมอันไร้ขอบเขต ... ”³¹ จากแนวปฏิบัติตามที่พระวินัยกำหนด จึงเป็นปรัชญาแห่งการดำเนินชีวิต ซึ่งได้สืบทอดไปยังบุคคลที่ภคินีให้การดูแลสั่งสอน และรักษาพยาบาล อันเป็นแนวปรัชญาในการจัดการศึกษาของคณะ ซึ่งในหนังสือจิตตารมณ์การศึกษาของโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอลเดอซาร์ต (2534) ได้กำหนดขอบเขตความหมายของ เมตตาธรรมระเบียบวินัย สุภาพเรียบร้อย และการงาน สรุปเป็นหัวข้อได้ดังนี้

เมตตาธรรม (Charité) หมายถึง

1. ยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนา
2. มีคุณธรรมและจริยธรรม
3. การพัฒนาความรู้ด้านศาสนา

³⁰ มารี - ปอล บอร์ด, สามศตวรรษแห่งชีวิต, หน้า 10.

³¹ ภคินีเซนต์ปอลเดอซาร์ต, ตำรับคู่วิถีระเบียบข้อบังคับ, หน้า 77.

4. ศึกษาและเข้าใจลึกซึ้งถึงข้อพระธรรมคำสอนของแต่ละศาสนา
5. ปฏิบัติศาสนกิจของตน
6. ดำรงชีวิตตามแนวทางและพระธรรมคำสอนของศาสนาตนอย่างเคร่งครัด
7. มีความรักต่อเพื่อนมนุษย์
8. รู้ถึงธรรมประเพณี และวัฒนธรรมของแต่ละศาสนา เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันในระหว่างศาสนิกชน
9. ร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์สุขของมนุษยชน
10. บำเพ็ญคุณธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณธรรมแห่งความรักต่อเพื่อนมนุษย์เป็นรากฐานถาวรแห่งความสุขและความสำเร็จในชีวิต
11. สามารถควบคุมตนเองเมื่อต้องเผชิญกับการท้าทายในสังคม
12. มีแรงบันดาลใจจากศาสนาของตน และเปิดใจให้ยินดีที่จะรับรองคุณค่าของศาสนาอื่นอย่างอิสระ
13. ฝึกจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอทุกวัน
14. บำเพ็ญคุณธรรมในชีวิตส่วนตัวและชีวิตสังคม
15. มีบรรทัดฐานอันจำเป็นทางศาสนา และจริยธรรมเพียงพอที่จะทำให้เขาสามารถดำรงอยู่อย่างมีอิสระและถูกต้องตามทำนองคลองธรรม
16. คิดถึงผู้อื่นมากกว่าตนเอง
17. รู้จักมองความต้องการของผู้อื่นก่อนมองความต้องการของตนเอง
18. สละบางอย่างเพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่น
19. แบ่งปันแก่ผู้อื่น โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน
20. หาเลี้ยงชีพด้วยน้ำพักน้ำแรง และแบ่งปันส่วนที่เหลือให้แก่ผู้ขาดแคลน

ระเบียบวินัย (Régularité) หมายถึง

1. รู้จักเอาชนะความเห็นแก่ตัว
2. รู้จักเกรงใจผู้อื่น
3. ให้ความสำคัญและความเคารพนับถือต่อผู้อื่น
4. ปฏิบัติตามระเบียบที่ขอพรธรรมของโรงเรียน
5. ปฏิบัติตามระเบียบวินัยของสังคม
6. มีวินัยในตนเอง
7. ให้มีความเข้มแข็งอดทน

8. ใช้สติปัญญา ความขยันหมั่นเพียรในการเรียน
9. ปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยคำนึงถึงและยอมรับในศักดิ์ศรีของแต่ละคน
10. มีความอดกลั้น แม้ในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ
11. รู้จักยับยั้งใจตนเองเพื่อจะได้ไม่ทำสิ่งที่ผิด แม้ว่าสิ่งนั้นจะเรียกร้อง และทำทลายความปรารถนาของตนเองมากเพียงใด
12. ได้เรียนรู้ด้านวิชาการควบคู่ไปกับหลักการดำเนินชีวิตเพื่อให้รู้จักตนเอง

สภาพเรียบง่าย (Simplicite) หมายถึง

1. ดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันแบบง่าย ๆ ธรรมดา
2. ให้ประหยัด อดออม
3. ไม่ต้องการให้ใครรู้เห็นถึงกิจการกุศลที่ตนกระทำ
4. รู้จักตัวเองทั้งข้อดี และข้อบกพร่องในตน
5. รู้จักชีวิต รู้จักการดำรงชีวิตในสภาพของแต่ละท้องถิ่น
6. อยู่กับผู้อื่นอย่างสุภาพเรียบร้อย ไม่ฟุ้งเฟ้อ ทะเยอทะยาน
7. ไม่อยากเป็น ไม่อยากมีมากกว่าที่ตนควรจะเป็นและควรจะมี
8. ไม่แสวงหาการชมเชย หรือการยกย่องสรรเสริญ สำหรับงาน หรือกิจกรรมที่ตนกระทำ
9. ไม่น้อยใจ หรือเสียใจเมื่อผู้อื่นไม่เห็นความดีที่ตนกระทำ
10. เมื่อมีความผิดพลาดขึ้น ก็สามารถยอมรับความผิดนั้น
11. รู้จักอภัยให้ตัวเองและอภัยให้ผู้อื่นได้ง่าย
12. มองเห็นและยอมรับในสมรรถภาพและความดีของผู้อื่น
13. ยอมรับขีดความสามารถของตนเอง
14. ไม่อิจฉาริษยาในความสำเร็จของผู้อื่นและไม่กระหายอำนาจราชศักดิ์
15. ยอมรับทำงานในทุกตำแหน่งหน้าที่ที่สุจริต และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

การงาน (Travail) หมายถึง

1. ทำงานอย่างมีแบบแผน และมีเหตุผล
2. รักงานและมีความขยันขันแข็ง ไม่ย่อท้อแม้จะมีอุปสรรคและยากลำบากสักเพียงไรก็ตาม
3. ถือว่างานสุจริต คือศักดิ์ศรีของมนุษย์ในการทำงาน

4. สามารถหาเลี้ยงชีพด้วยตนเอง
5. ยืนหยัดอยู่ได้ด้วยลำแข้งของตนเอง
6. ร่วมกิจกรรมส่วนรวม
7. ทุ่มเทกำลังความคิด กำลังปัญญา กำลังกาย กำลังความสามารถ เพื่อให้งานเหล่านั้นบรรลุผลตามเป้าหมาย
8. ยอมรับความสามารถและความดีของผู้อื่น
9. ไม่ยึดถือเอาความคิดของตนเป็นใหญ่
10. รู้จักเป็นผู้นำและผู้ตามได้ในขณะเดียวกัน
11. รู้จักแบ่งปันความคิดให้แก่ผู้อื่น
12. ยอมรับความเห็นของผู้อื่นที่ดีกว่าตน
13. ให้เกียรติและความเคารพต่อผลงานของผู้อื่นด้วยใจจริง
14. ร่วมมือกันเป็นส่วนรวม
15. ทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นระบบระเบียบ

จากการศึกษาประวัติต้นกำเนิดของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร ทำให้เห็นว่าคณะมีกำเนิด และมีจิตตารมณ์ในการทำงาน พอสรุปได้ดังข้อความต่อไปนี้ ... คณะภคินีเซนต์ปอลตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1996 เราเป็นลูกของคุณพ่อ หลุยส์ โซเวย์ เจ้าอาวาสแห่งเลอเวส์วิลล์ลาเชอนาร์ดี สังฆตำบลเล็ก ๆ ในประเทศฝรั่งเศส บ้านแรกของเราเป็นของเจ้าอาวาส ตั้งอยู่ในใจกลางของตำบล วัดแรกของเรา คือ วัดประจำสังฆตำบล แหล่งแพร่ธรรมแห่งแรกของเรา คือ หมู่บ้านใกล้เคียง กิจการของเรา คือ การยกระดับหมู่บ้านทั้งในด้านมนุษยธรรม และด้านวิญญาณ โดยให้การศึกษาอบรม แก่เด็กหญิง เยี่ยมคนจนและคนเจ็บ ...³²

การขยายงานของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร

ด้วยเจตนารมณ์ของการก่อตั้งคณะนักบวชทั้งชายและหญิงในปลายศตวรรษที่ 16 ในประเทศฝรั่งเศสนั้น ก็เพื่อทำงานเมตตาสงเคราะห์ และการให้การศึกษาแก่เด็กยากจน คณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรเป็นคณะนักบวชหญิงที่ถือ

³² ภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร, ตำรับคู่วีถิตและระเบียบข้อบังคับ, หน้า 8.

กำเนิดมาในประเทศฝรั่งเศส โดยมีจิตตารมณ์เช่นเดียวกับคณะนักบวชอื่น ๆ ในสมัยเดียวกัน คือ การให้รักษาพยาบาลแก่คนเจ็บ และการให้การศึกษาแก่เด็ก ๆ การทำงานของคณะได้รับความสนใจจากบุคคลทั่วไป คณะจึงได้ขยายงานเพิ่มมากขึ้น หลังจากทีคณะได้ย้ายมาที่ซาร์ตอร์แล้ว คณะยังดำเนินงานตามจิตตารมณ์ดั้งเดิม คือการให้การศึกษา และการรักษาพยาบาลคนเจ็บต่อไป ดังเจตนารมณ์ของผู้ก่อตั้งคณะที่จะ “ ... ช่วยเหลือบุคคลทั่วไป โดยไม่คำนึงถึงชาติ วรรณะ ภูมิภาคนี้เสาะแสวงหา ผู้ทุกข์ร้อนทั่วไปไม่ว่าเขาจะอยู่ในเขตร้อนหรือหนาว ”³³ การดำเนินงานของคณะค่อย ๆ แพร่หลายไปยังจังหวัดต่าง ๆ ของประเทศฝรั่งเศส ดังหลักฐานที่ปรากฏว่ามีการเปิดใหม่ของคณะถึง 32 แห่ง ระหว่างปี พ.ศ. 2377 ถึง พ.ศ.2386 ในเอกสารของคณะที่ว่า “ พลังชีวิตของคณะในช่วงนั้นสูงมาก ... ได้มีการก่อตั้งบ้านของคณะขึ้นในประเทศฝรั่งเศส 32 แห่ง ”³⁴ และการดำเนินงานของคณะก็ได้รับความนิยมนจากบุคคลทั่วไป มีผู้ขอความร่วมมือมายังคณะ ดังปรากฏหลักฐานว่า “ ปี พ.ศ. 2270 เจ้าเมืองกืออานา ได้ทูลต่อพระมหากษัตริย์ของประเทศฝรั่งเศส ให้ส่งภคินีมาดูแลโรงเรียนของท่าน ”³⁵

นอกจากนั้นยังปรากฏหลักฐานเพิ่มเติมว่า เจ้าอาวาสแห่งวัดบังบุรีในประเทศอังกฤษสนใจการดำเนินงานของภคินีคณะนี้ ได้ส่งสตรีชาวอังกฤษ 2 คนมารับการอบรมเพื่อกลับไปปฏิบัติงานที่ประเทศอังกฤษ³⁶

หลังจากทีคณะภคินีเซนต์ปอลเดอซาร์ตอร์ ได้เดินทางออกนอกประเทศฝรั่งเศส ไปยังประเทศกืออานาตามที่ได้กล่าวแล้ว ในทวีปเอเชียคณะได้เดินทางมาถึงประเทศฮ่องกงเป็นประเทศแรกเมื่อปี พ.ศ. 2391 ต่อจากนั้นก็ขยายตัวมายังประเทศเวียดนาม ญี่ปุ่น และเกาหลี และที่สูงสุดในปี พ.ศ. 2441 คณะภคินีเซนต์ปอลเดอซาร์ตอร์ก็ได้เดินทางสู่กรุงเทพฯ

³³ ประวัติภคินีเซนต์ปอลเดอซาร์ตอร์, หน้า 27.

³⁴ มารี-ปอล บอร์ด, สามศตวรรษแห่งชีวิต, หน้า 51.

³⁵ ประวัติภคินี เซนต์ปอลเดอซาร์ตอร์, หน้า 8.

³⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 23.

การเข้ามาของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรในประเทศไทย

ตามที่ได้กล่าวแล้วว่าคณะมิชชันนารีนิกายโรมันคาทอลิก ได้เข้ามาทำงานในประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา และเมื่อมาถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ในช่วงปีพ.ศ. 2418 - 2452 ประมุขแห่งมิสซังกรุงเทพฯ คือ พระคุณเจ้าหลุยส์ เวย์ ในสมัยที่ท่านปกครองดูแลนั้น พระศาสนจักรในประเทศไทยเจริญขึ้นอย่างมาก ถึงแม้ว่าจะต้องเผชิญกับอุปสรรคต่าง ๆ³⁷ อาทิเช่นการถูกเบียดเบียน และการขัดขวางในการประกาศศาสนา³⁸ แต่ทั้งนี้พระคุณเจ้าหลุยส์ เวย์ ก็มีความคิดอยู่เสมอที่จะช่วยพัฒนาสังคมไทย ท่านตระหนักว่าเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยในการพัฒนาคือการศึกษาและการสาธารณสุข ท่านได้เล็งเห็นถึงปัญหาสุขภาพและพลานามัยของประชาชน ท่านมีความคิดอยากตั้งโรงพยาบาลฝรั่งเศสสักแห่งหนึ่ง ในปี พ.ศ. 2438 จึงขอเงินช่วยเหลือจำนวนหนึ่งจากรัฐบาลฝรั่งเศสและได้นำเงินจำนวนนี้ซื้อที่ดินริมคลองสาทร อันเป็นที่ก่อสร้างโรงพยาบาลเซนต์หลุยส์³⁹

เมื่อโรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ดำเนินการก่อสร้างแล้ว ท่านมีความจำเป็นที่จะต้องจัดหาบุคลากรมาทำงานในด้านการรักษาพยาบาล ในปี พ.ศ. 2441 พระคุณเจ้าได้เขียนจดหมายขอบุคลากรมาร่วมปฏิบัติงานจากคุณแม่กั้งดีด เจ้าคณะแขวงภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรในไซ่ง่อน และได้รับการสนับสนุนตอบรับเป็นอย่างดี ทั้งนี้สืบเนื่องจากการช่วยเหลือสังคมเป็นหน้าที่ของภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร ดังเจตนารมณ์ของผู้ก่อตั้งคณะที่ว่า “...ไม่ว่าจะต้องปฏิบัติงานอยู่ในถิ่นแคว้นแดนไหน แผลงแพร่ธรรมในแดนไกล จึงได้รับประโยชน์จากการพร้อมที่จะเสียสละของภคินี...”⁴⁰ ด้วยจิตสำนึกดังกล่าวภคินีรุ่นแรกจำนวน 7 คน ซึ่งได้แก่

1. เซอร์อิกนาส เดอ เยซู (Soeur Ignace de Jésus)
2. เซอร์แซงต์โดนาเทียน (Soeur St. Donatienne)

³⁷ ประวัติพระศาสนจักรในประเทศไทย, หน้า 93.

³⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 88-89.

³⁹ ปอล ซาเวียร์, “โรงพยาบาลเซนต์ หลุย, ” นิตยสาร *Au Pays des Pagodes* (1 มกราคม 2502)

⁴⁰ ภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร, *ตำรับคู่มือชีวิตและระเบียบข้อบังคับ*, หน้า 19.

3. เซอร์คามิล เดอ เยซู (Soeur Camille de Jésus)
4. เซอร์เซราฟิน เดอ มารี (Soeur Séraphine de Marie)
5. เซอร์เอ็ดมอนด์ (Soeur Edmond)
6. เซอร์เออซีนี ดู ซาเครเคอร์ (Soeur Eugénie du Sacrécoeur)
7. เซอร์ยีน เบ็คมันส์ (Soeur Jeanne Backmans)

โดยมีเซอร์อิกนาส เดอ เยซู เป็นอธิการ ได้เดินทางจากไซ่งอนมาถึงโรงพยาบาล เซนต์หลุยส์ ในวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2441 ⁴¹

งานหลักของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอซาร์ตรในประเทศไทยในยุคแรกเริ่ม

จากประวัติการเข้ามาของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอซาร์ตรในประเทศไทย งานแรกที่คณะรับทำคือ การให้การรักษายาบาลคนเจ็บป่วยที่โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ ซึ่งงานที่รับนี้ตรงกับจิตตารมณ์ของคณะ ซึ่งกล่าวแล้วในตอนแรกว่า คือ การรักษายาบาลคนเจ็บ คนจน และให้การศึกษาแก่เด็ก ๆ เมื่อคณะภคินีเข้ารับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายนี้ ภคินีปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ ดังที่พระคุณเจ้าหลุยส์ เวย์ ได้กล่าวถึงการทำงานของภคินีรุ่นแรก ไว้ว่า

... ชาวมะหะหมัดมั่งมีผู้หนึ่ง มารับการรักษายาบาล เมื่อเห็นการทำงาน รักษาพยาบาลของภคินีก็ถึงกับเอ่ยปากว่า นี่เป็นชีวิตที่แปลกประหลาดแท้ ๆ การทำงานเพื่อตนเองก็พอจะเข้าใจได้ แต่นี่ทำงานเพื่อผู้อื่นไปทำไมกัน ... ⁴²

จากคำกล่าวนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่าผู้ป่วยที่เข้ามารับการรักษายาบาลได้ เห็นถึงความเสียสละในการอุทิศตนทำงานของบรรดาภคินีแล้ว รู้สึกประหลาดใจ ซึ่งสอดคล้องกับข้อความอีกตอนหนึ่งที่กล่าวถึงการทำงานของบรรดาภคินีว่า

... ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อของภคินี การทำงานดูแลคนไข้อย่างใกล้ชิด เป็นเหตุทำให้ทุกคนที่พบเห็นประหลาดใจ เพราะไม่เคยเห็นใครทำเช่นนี้มาก่อน ภคินีเหล่านี้จะวางมือจากการพยาบาลคนเจ็บ ก็เพื่อไปสวดภาวนาในวัดน้อยของเขาเท่านั้น ... ⁴³

⁴¹ จดหมายเหตุของโรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ (ม.ป.ท.,ม.ป.ป.), หน้า 1.

⁴² ประวัติภคินี เซนต์ปอลเดอซาร์ตร, หน้า 28.

⁴³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 2.

ในขณะที่เดียวกันยังมีหลักฐานที่แสดงว่า นอกจากงานด้านการรักษาพยาบาลแล้ว ภาคนี้อย่างได้ทำงานด้านการให้การศึกษาอีกด้านหนึ่ง ดังข้อความที่ว่า “... ขณะที่ภาคนี้นัก และเรียนภาษาไทยที่โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ ไม่ช้าก็มีคนมาสมัครเรียนภาษาฝรั่งเศส อังกฤษ โปรตุเกส เยอรมัน และเวียดนาม...”⁴⁴

จากหลักฐานดังกล่าวที่ปรากฏจากกล่าวได้ว่า งานหลักของภาคนี้นในยุคแรกเริ่ม คือการรักษาพยาบาลคนเจ็บในโรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ และสืบเนื่องจากการให้การรักษาพยาบาล ทำให้ผู้มารักษาได้รู้จักกับบรรดาภคินีที่พักอยู่ที่โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ ซึ่งขอเรียนภาษาต่างประเทศกับคณะภคินี ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มของคณะในบทบาทของการให้การศึกษาในสังคมไทย

ทั้งนี้สอดคล้องกับหลักฐานที่ปรากฏในจดหมายของเซอร์แซงต์ซาเวียร์ว่า “... ในวันที่ 2 เดือนพฤษภาคม (1904) เราก็ก่เริ่มเปิดสอนเป็นภาษาโปรตุเกส โดยมีเด็กหญิง 3 คน มาสมัครเรียนเป็นกลุ่มแรก เซอร์อังเซลิก โยแซฟ (ชาวโปรตุเกส) ทำหน้าที่เป็นครูสอน...”⁴⁵

ดังนั้นจากกล่าวได้ว่างานหลักของภคินีเซนต์ปอลเดอซาร์ตในยุคแรกเริ่มนี้ คือ การรักษาพยาบาล และการสอนหนังสือ ซึ่งตรงกับกฎเกณฑ์การดำเนินชีวิตของภคินีที่ว่า

... เนื่องจากภคินีได้รับการกำหนดจากคณะให้อุทิศชีวิต เพื่อการศึกษา อบรม การรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วยและผู้ยากไร้ ภคินีจึงพร้อมเสมอที่จะประกอบกิจกรรมทุกรูปแบบ ซึ่งจำเป็นต้องปฏิบัติในภาระหน้าที่ดังกล่าว ไม่ว่าจะกิจการงานจะยากลำบากเพียงไร ... คณะเซนต์ปอลจะรับใช้คนยากจน จึงไม่มีการเลือกที่รักมักที่ชัง ไม่ว่าจะต้องปฏิบัติงานอยู่ในดินแดนแคว้นไหน ... สนองตอบความต้องการของเพื่อนมนุษย์ โดยมุ่งตรงไปสู่ที่ถูกต้องถึงมากที่สุด ...⁴⁶

⁴⁴ ประวัติภคินี เซนต์ปอลเดอซาร์ต, หน้า 29.

⁴⁵ เซอร์แซงต์ ซาเวียร์, จดหมาย, 24 พฤศจิกายน 2448. อ้างถึงใน โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์. จดวราสีติสมโภชโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ (กรุงเทพมหานคร : ซีระการพิมพ์, 2532), หน้า 28-29.

⁴⁶ ภคินีเซนต์ปอลเดอซาร์ต, ตำรับอุทิศชีวิตและระเบียบข้อบังคับ, หน้า 19.

งานสอนหนังสือ เป็นงานที่คณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรทำเรื่อยมาอย่างสม่ำเสมอจนเข้าสู่การสอนในระบบโรงเรียนซึ่งจัดที่ใกล้ ๆ โบสถ์อัสสัมชัญ เรียกว่า โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ ในปี 2448 ซึ่งมีหลักฐานปรากฏว่าได้เปิดทำการสอนอย่างไม่เป็นทางการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2447 ความว่า

... เด็กหญิงชาวเยอรมันก็มาเรียนภาษาของเธอ โดยความดูแลของ เซอร์อ็อกเนส ทุกวันต้องพูดและสอนถึง 6 ภาษา ได้แก่ เซอร์อันนา สอนภาษาฝรั่งเศส เซอร์อ็อกเนส สอนภาษาอังกฤษ เซอร์อิงเซลิก สอนภาษาโปรตุเกส เซอร์เทแรส (โนวีส) สอนภาษาไทย ...⁴⁷

ปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงานในยุคแรกเริ่ม

ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า งานหลักของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรในประเทศไทย คือ การรักษาพยาบาล และการให้การศึกษา ทั้งนี้ในการดำเนินงานของคณะก็ได้ประสบกับปัญหาหลายประการ กล่าวคือ ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาทางการสื่อสารด้วยภาษา และปัญหาทางสังคม

ปัญหาทางเศรษฐกิจนั้น สืบเนื่องมาจากเงินที่มาสสนับสนุนการดำเนินงานมีไม่เพียงพอ คณะภคินีจึงจำเป็นต้องหารายได้พิเศษมาเสริม ดังหลักฐานที่ปรากฏในเอกสารของคณะ ความว่า “ ... ชีวิตของภคินีในระยะแรก ๆ นั้น ประสบความยากลำบากมาก เพราะความยากจนที่ต้องหารายได้ จากการขายขนม ขายผัก และหมากพลูอีกด้วย ... ”⁴⁸ แต่อย่างไรก็ตาม ความลำบากนี้ได้ก่อให้เกิดผลดีแก่คณะตามคำบอกเล่าต่อกันมาของภคินีอาวุโสผู้หนึ่งในคณะว่า ผู้ฝึกหัดสองคนได้นำขนมที่ภคินีทำไปขาย เกิดอุบัติเหตุ โดยการถูกควายไล่ขวิด เผอิญมีพระบรมวงศานุวงศ์ผ่านมาเห็นเหตุการณ์ เมื่อเห็นถึงความยากลำบากของบรรดาภคินี ท่านจึงได้ประทานสิ่งของ และทุนทรัพย์ให้กับบรรดาภคินีเป็นประจำทุกปี⁴⁹

⁴⁷ เซอร์แซงต์ ซาเวียร์, จดหมาย, 24 พฤศจิกายน 2448. อ้างถึงใน โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์. จดราศีติสมโภชโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์. หน้า 31 - 32.

⁴⁸ เรอเน โกเบต์, ประวัติเริ่มแรกของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อัสสัมชัญ, 2526), หน้า 174.

⁴⁹ สัมภาษณ์ เซอร์เซซิล, 30 พฤศจิกายน 2537.

การแก้ไขปัญหาวางเศรษฐกิจนั้นนอกเหนือจากการค้าขายแล้ว ยังได้มีการรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า โดยมีภคินีของเราท่านหนึ่งมีความชำนาญในวิชาเย็บปักถักร้อย เธอจึงได้สอนหญิงสาวให้รู้จักเย็บปักถักร้อย มีผู้สนใจงานฝีมือของภคินีและหญิงสาว ดังปรากฏหลักฐานที่ว่า “... มีผู้นิยมมาจ้างให้เย็บเสื้อผ้ากันมากมาย แม้ในราชสำนักก็มาให้ภคินีเย็บเครื่องแต่งกายด้วยเหมือนกัน ...”⁵⁰ ซึ่งรายได้จากงานรับจ้างตัดเย็บนี้ก็ช่วยบรรเทาปัญหาทางด้านเศรษฐกิจได้พอสมควร

และจากบันทึกของพระคุณเจ้าหลุยส์ โชแรง (Mgr. Louis Chorin) กล่าวถึงปัญหาในการดำเนินงานของโรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ ว่า “... เราต้องยอมรับว่าเนื่องจากมีทุนทรัพย์ไม่เพียงพอ เพราะเกิดสงครามโลกสองครั้ง... จึงได้มีความล่าช้าในการดำเนินงานให้โรงพยาบาลแห่งนี้ทันสมัย เป็นเวลานานปีมาแล้ว ...”⁵¹ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของเซอร์โรซาลี (Soeur Rosalie) ว่า

“... ช่วงแรกของการดำเนินงานในโรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ เราพบปัญหาเรื่องทุนดำเนินการ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากสาเหตุหนึ่งที่ว่า ส่วนหนึ่งของคนไข้ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ถ้าเป็นคนจน ไม่มีสตางค์ เราก็จะเก็บเท่าที่พอจ่ายได้ และบางคนอาจจะไม่ต้องจ่ายเลยหรือเรียกว่ารักษาฟรี ...”⁵²

จากคำบอกเล่าดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าคนเจ็บที่เป็นคนยากจนก็สามารถเข้ารับการรักษาพยาบาลได้ ทั้งนี้สืบเนื่องจากจิตตารมณ์ของคณะดั้งเดิมที่ว่า ให้การรักษาพยาบาลแก่คนเจ็บป่วย และคนที่ยากจน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะเกิดปัญหาเรื่องงบประมาณ บรรดาภคินีก็ยังไม่ย่อท้อและยังคงปฏิบัติงานด้วยความเสียสละ ดังคำกล่าวของพระคุณเจ้าที่ว่า “... การรักษาพยาบาลของบรรดาภคินี ภายใต้การควบคุมของอธิการินี คือภคินีอังรีนั้น กระทำด้วยความเอาใจใส่ และเสียสละเป็นอย่างยิ่ง ...”⁵³

⁵⁰ เรอเน โกเบต์, ประวัติเริ่มแรกของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก, หน้า 175.

⁵¹ ปอล ซาเวียร์ “โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์,” นิตยสาร Au Pays des Pagodes (1 มกราคม 2502).

⁵² สัมภาษณ์ เซอร์โรซาลี, 15 มีนาคม 2538.

⁵³ ปอล ซาเวียร์ “โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์,” นิตยสาร Au Pays des Pagodes (1 มกราคม 2502).

สำหรับปัญหาทางการสื่อสารนั้น พิจารณาจากสภาพของสังคมไทยในครั้งนั้นพบว่า คนไทยอีกเป็นจำนวนมากยังไม่สามารถอ่านเขียนหนังสือไทยได้⁵⁴ ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่า ความรู้เรื่องภาษาอังกฤษอันเป็นภาษาต่างประเทศนั้น ยังไม่แพร่หลายในสังคมไทย ผู้ที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้คือล้วนแต่เป็นคนที่มีฐานะทางการเงินและทางสังคมดี ซึ่งมีอยู่เพียงส่วนน้อย⁵⁵ ดังนั้นการสื่อสารระหว่างภคินีและผู้มารับการรักษาในโรงพยาบาลจึงค่อนข้างยุ่งยาก ดังคำบอกเล่าของเซอร์โรซาลีอีกเช่นกันว่า “... บางครั้งการติดต่อระหว่างผู้ป่วยกับบรรดาภคินี บรรดาภคินีกับญาติของผู้ป่วย ต้องใช้เวลาในการอธิบาย เนื่องจากบรรดาภคินียังพูดภาษาไทยไม่ค่อยเก่ง...”⁵⁶ ปัญหานี้ได้พบในการดำเนินงานสอนหนังสือในระยะแรกเริ่มเช่นกัน ดังคำบอกเล่าของมาแมร์หลุยส์ กิจเจริญ ว่า “... ในช่วงแรกของการสอนภาษาให้นักเรียน เซอร์ของเราพบปัญหาบ้างในการสื่อสารกับบรรดานักเรียน ผู้ปกครองแต่สิ่งเหล่านี้มิใช่อุปสรรคใหญ่โต เราสามารถทำงานร่วมกันได้และทุกอย่างก็ผ่านพ้นไปด้วยดี...”⁵⁷ ซึ่งก็สอดคล้องกับคำกล่าวของศิษย์เก่าผู้หนึ่งว่า “... สมัยเป็นเด็ก ๆ เรียนกับแม่คำ เวลาที่ยังฟังหรือพูดภาษาฝรั่งไม่ได้ ต้องใช้ภาษาใบ้ กว่าจะเข้าใจกันได้...”⁵⁸

⁵⁴ วุฒิชัย มูลศิลป์, “นโยบายการจัดการศึกษาของไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา, 2512), หน้า 27

⁵⁵ วุฒิชัย มูลศิลป์, แนวความคิดทางการศึกษาไทย 2411-2475 (กรุงเทพมหานคร : โครงการพัฒนาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2526), หน้า 37-38.

⁵⁶ สัมภาษณ์ เซอร์โรซาลี, 15 มีนาคม 2538.

⁵⁷ สัมภาษณ์ มาแมร์หลุยส์ กิจเจริญ, อดีตอธิการบดีเจ้าคณะแขวงแห่งประเทศไทย, 15 พฤศจิกายน 2537.

⁵⁸ สัมภาษณ์ วาเลรี, ศิษย์เก่าและครูโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์, 15 มีนาคม 2538,

ภคินีต้องทำงานทางด้านพยาบาลและทางด้านการสอนภาษาแก่ผู้ที่สนใจมาเรียน ถึงแม้ว่าภคินีจะพบปัญหาในเรื่องการสื่อสารด้วยภาษาบ้าง แต่ภคินีสามารถปรับปรุงตนให้เข้ากับท้องถิ่นได้โดยเริ่มเรียนภาษาไทย ซึ่งเรียนกับลูกศิษย์ที่มาเรียนภาษาต่างประเทศด้วยกัน และพระคุณเจ้าเวย์มาสอนภาษาไทยให้บรรดาคณะภคินีด้วยตนเองวันละ 1-2 ชั่วโมง⁵⁹

ทางด้านปัญหาสังคมนั้น เป็นเพราะประชาชนยังไม่เข้าใจถึงการทำงานของพวกมิชชันนารีเกรงว่าจะมุ่งแต่เผยแพร่ศาสนาคริสต์⁶⁰ ทั้งนี้แม้แต่องค์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเองก็ทรงไม่วางพระทัย ด้วยเกรงว่ามิชชันนารีจะมุ่งเผยแพร่ศาสนา ชักชวนให้คนไทยเข้ารับ คริสต์ศาสนา ดังที่สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงนิพนธ์ไว้ว่า “... มีการอันหนึ่ง ซึ่งทรงพระราชดำริเมื่อเสด็จกลับจากสิงคโปร์ ... แต่ขัดข้องด้วยหาครูไม่ได้ เพราะมิชชันนารีที่สอนภาษาอังกฤษแก่ไทยในเวลานั้น สอนแต่สำหรับให้คนไทยเข้ารับ คริสต์ศาสนา เป็นข้อรังเกียจอยู่ ... ”⁶¹ ด้วยสภาพความเป็นไปทางสังคม เช่นนี้ จึงส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของภคินีด้วย อย่างไรก็ตาม คณะภคินียังคงมีจิตใจที่แน่วแน่ตามจิตตารมณ์ของคณะ ในอันที่จะรับใช้สังคมไทย ในด้านการให้การรักษาพยาบาล และการให้การศึกษา คณะภคินีจึงดำเนินงานต่อไปด้วยความบริสุทธิ์ใจ กาลเวลาที่เปลี่ยนไปเป็นผลให้ประชาชนเข้าใจการทำงานของคณะ และเปลี่ยนแปลงแนวความคิด การตั้งข้อรังเกียจมิชชันนารี ลดน้อยลง

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าในการดำเนินงานนั้น ภคินีต้องพบกับอุปสรรคความยากลำบาก แต่ด้วยอาศัยความพากเพียร น้ำใจดีของคนไทย กอปรกับความเข้าใจของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ทำให้คณะภคินีสามารถดำเนินงานรับใช้สังคมไทยต่อไปได้

⁵⁹ เรอเน โกเบต์, ประวัติเริ่มแรกของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ต ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก, หน้า 172.

⁶⁰ “อดีต”, ใน อัสติพรรฆ เซนต์โยเซฟคอนเวนต์ 1907-1987 (กรุงเทพมหานคร : พลพันธ์การพิมพ์, 2530), หน้า 36.

⁶¹ วังหลังวัฒนา, ที่ระลึกครบ 85 ปี 19 ธันวาคม 2502 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2502), หน้า 9.

คณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรเป็นคณะนักบวชมิชชันนารีนิกายโรมันคาทอลิก ตามที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นว่าคณะมีต้นกำเนิดที่ประเทศฝรั่งเศส เมื่อปี พ.ศ. 2237 ด้วยจิตตารมณ์ในการอุทิศตนเพื่อการรักษาคนเจ็บ และการให้การศึกษาแก่เด็ก ๆ จากประเทศฝรั่งเศส คณะได้ขยายกิจการไปหลายประเทศในทวีปต่าง ๆ อาทิเช่น ยุโรป อเมริกา เอเชีย และแอฟริกา คณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร ได้เดินทางเข้าสู่กรุงสยามเมื่อปี พ.ศ. 2441 โดยรับงานด้านการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาล เซนต์หลุยส์ แต่ก่อนหน้าที่คณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร จะเข้ามาทำงานในประเทศไทย ได้มีคณะนักบวชมิชชันนารีนิกายโรมันคาทอลิกหลายคณะทั้งหญิงและชายดำเนินงานอยู่ก่อนแล้ว อย่างไรก็ตามนอกเหนือจากงานด้านการรักษาพยาบาลแล้ว งานหลักของภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรในประเทศไทย คือ การให้การศึกษาแก่เด็ก ๆ และถึงแม้ว่าการดำเนินงานของคณะในยุคแรกเริ่มต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคบ้าง แต่ด้วยเจตนาอันแน่วแน่ในการอุทิศตนเพื่อสังคมไทย คณะภคินีจึงดำเนินงานต่อไปด้วยความมุ่งมั่น และด้วยความพยายามที่จะพัฒนาการดำเนินงานของคณะให้มั่นคงและก้าวหน้าอยู่เสมอ